

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 527/2023-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Ivana Fiačana a Petra Molnára (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED]

[REDACTED], zastúpeného Jurek, advokátska kancelária, s.r.o., Mostová 2, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Pavel Jurek, proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava IV (v súčasnosti Mestský súd Bratislava IV) č. k. 6C/52/2014-632 z 8. júna 2023 a postupu, ktorý mu predchádzal, takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 13. júla 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje, aby ústavný súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil Mestskému súdu Bratislava IV na ďalšie konanie a priznal mu finančné zadostučinenie v sume 1 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol žalobcom v konaní o zaplatenie sumy 21 669,88 eur s príslušenstvom z titulu plnenia zo zodpovednosti za škodu (poistná udalosť). V uvedenej veci rozhodol Okresný súd Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 6C/52/2014-232 z 8. marca 2016 tak, že žalobe sťažovateľa, čo sa týka istiny, v plnom rozsahu vyhovel, žalovanú zaviazal na zaplatenie žalovanej sumy aj s príslušenstvom (identifikovaným vo výroku rozsudku, pozn.), v prevyšujúcej časti príslušenstva žalobu zamietol a priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 1 092 eur a trov právneho zastúpenia v sume 8 057,60 eur.

3. Proti označenému rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 2Co/41/2018-386 z 30. mája 2018 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) tak, že rozsudok okresného súdu vo veci samej potvrdil, výrok o priznanej náhrade trov konania a trov právneho zastúpenia zrušil a v rozsahu zrušenia vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň sťažovateľovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. V odôvodnení svojho rozsudku sa krajský súd stotožnil s odôvodnením rozsudku okresného súdu, ktoré považoval za vecne správne, avšak, čo sa týka priznanej náhrady trov konania a trov právneho zastúpenia, okresnému súdu vytkol, že pri rozhodovaní o trovách konania nereflektoval na námietky žalovanej týkajúce sa výšky odmeny za jeden úkon právnej služby pri neuskutočnenom pojednávaní, počtu úkonov právnej pomoci, ako aj nesprávne ustálený základ pri výpočte odmeny vzhľadom na pripustenú zmenu žalovanej sumy, preto ho podľa § 389 ods. 1 písm. d) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie s tým, že okresný súd musí opätovne rozhodnúť o trovách konania, pričom je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (bod 26 rozsudku krajského súdu).

4. O trovách konania opätovne rozhodoval okresný súd prostredníctvom vyššej súdnej úradníčky (ďalej len „VSÚ“), ktorá uznesením č. k. 6C/52/2014-541 z 12. apríla 2022 uložila povinnosť žalovanej zaplatiť náhradu trov konania v sume 8 564,33 eur. Proti tomuto uzneseniu podali sťažovateľ aj žalovaná sťažnosť, o ktorej rozhodol okresný súd uznesením č. k. 6C/52/2014-597 zo 14. decembra 2022 tak, že sťažnosťou napadnuté uznesenie VSÚ zrušil a vec vrátil VSÚ na ďalšie konanie. V odôvodnení svojho zrušovacieho uznesenia okresný súd uviedol, že po preskúmaní súdneho spisu a odôvodnenia sťažnosťou napadnutého uznesenia VSÚ nie je zrejmé, prečo VSÚ nepriznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia za všetky uplatnené úkony právnej služby (v napadnutom uznesení nie je ani len špecifikované, za ktoré úkony nebola priznaná odmena) a absentujú v ňom akékoľvek dôvody takéhoto postupu VSÚ. Konštatoval, že toto pochybenie, odhliadnuc od celkom zjavnej chyby pri vyčíslení štvrtinovej odmeny za účasť na odročených pojednávaniach, predstavuje dostatočný dôvod (bez toho, aby sa súd podrobnejšie vyjadroval k dôvodnosti ďalších námietok obidvoch sporových strán uplatnených v ich sťažnostiach) na zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenia veci VSÚ.

5. Po vrátení veci opäť rozhodol okresný súd prostredníctvom VSÚ uznesením č. k. 6C/52/2014-604 z 27. januára 2023 tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 6 383,64 eur. V odôvodnení tohto uznesenia VSÚ, pridržiavajúc sa názoru okresného súdu uvedeného v zrušovacom uznesení (č. k. 6C/52/2014-597 zo 14. decembra 2022), podrobne identifikoval úkony právnych služieb, za ktoré priznal odmenu (v bode 18 odôvodnenia uznesenia), a v bode 19 odôvodnenia identifikoval dôvody, pre ktoré sťažovateľovi náhradu trov konania za jednotlivé ním uplatnené úkony právnej služby nepriznal.

6. Proti tomuto uzneseniu VSÚ č. k. 6C/52/2014-604 z 27. januára 2023 opäť podal sťažnosť sťažovateľ, ktorý rozporoval závery o nedôvodnosti uplatnenej náhrady trov za jednotlivé úkony právnych služieb s odôvodnením, že VSÚ nerešpektoval jednak zrušujúce rozhodnutie prvoinštančného súdu (č. k. 6C/52/2014-597 zo 14. decembra 2022) ani rozsudok krajského súdu, ktorý rozsudok súdu prvej inštancie zrušil v časti priznanej náhrady trov konania, a vytkol len, že okresný súd nesprávne opomenul a nepriznal úkony právnej služby, ktoré boli vyčíslené v podaní sťažovateľa. Rozsudok krajského súdu teda nevytýkal, že by nemali byť žalobcovi priznané dané

úkony právnej služby, len nesúhlasil s vyčíslenou hodnotou. Súd prvej inštancie bol viazaný názorom odvolacieho súdu a v rámci revízie trov konania požadoval len dve veci, a to: zníženie výpočtového základu pre úkony vykonané pred pripustením zmeny žalobného návrhu a zníženie výšky trov za právne úkony v prípade pojednávania, ktoré boli odročené bez prejednávania veci. Sťažovateľ zároveň namietal, že súd nepriznal náhradu za ďalšie porady s klientom, ktorá je štandardne priznávaná v prípade, ak ňou bol vykonaný aj iný úkon s poukazom na rozhodnutie krajského súdu vo veci sp. zn. 5Co/300/2015. Vyjadril tiež nesúhlas so záverom VSÚ, že možno priznať náhradu len za úkony, ktoré boli uskutočnené po začatí konania.

7. Okresný súd po preskúmaní sťažnosti a obsahu súdneho spisu v odôvodnení napadnutého uznesenia dospel k záveru, že námietky a výhrady sťažovateľa sú vo vzťahu k jednotlivým úkonom právnej služby nedôvodné. Účasť na mimosúdnom rokovaní, doloženie listiny ako dôkazu, písomné podania adresované protistrane vo veci dohody o znalcovi, dva návrhy na zabezpečenie dôkazu (súkromného znaleckého posudku), návrh na oslobodenie od súdnych poplatkov, rokovania so žalovaným, rokovania s klientom vyhodnotil ako úkony, za ktoré náhrada nepatrí, a to z dôvodu, že neslúžili k uplatňovaniu, resp. bráneniu práva v konaní. Išlo o procesné návrhy, ktoré neboli doložené včas alebo boli neúčelné a nevhodné, prípadne nespĺňali definičný znak trov konania, teda podmienku, že vznikli v súdnom konaní, t. j. počas jeho trvania. Ku konzultáciám pred samotným podaním žaloby okresný súd uviedol, že v rámci prípravy a prevzatia zastúpenia je zahrnutá aj konzultácia s klientom o skutkových a právnych okolnostiach prípadu, preto ich vyhodnotil ako úkony, ktoré neboli účelné a nevyhnutné. K námietkam o nerešpektovaní rozsudku krajského súdu a rovnako zrušujúceho uznesenia okresného súdu uviedol, že krajský súd zrušil výrok o náhrade trov konania v celom rozsahu, pretože súd nepostupoval v súlade s vyhláškou č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) a okresný súd zrušil uznesenie okresného súdu o výške trov z dôvodu, že v danom uznesení sa nenachádzala žiadna zmienka, prečo VSÚ nepriznal sťažovateľovi náhradu trov zastúpenia za všetky uplatnené úkony právnej služby a nebolo ani uvedené, za ktoré úkony nepriznal a z akých dôvodov (bod 15 napadnutého uznesenia). Vychádzajúc z uvedeného, konštatoval, že okresný súd konajúcim prostredníctvom VSÚ postupoval v súlade s názorom krajského súdu pri výpočte trov konania (zmena petitu, účasť na pojednávani bez prejednávania veci, pozn.) a rovnako sa pridržal aj právneho názoru vysloveného v zrušujúcom uznesení okresného súdu, t. j. zaoberal sa a hodnotil dôvodnosť a účelnosť všetkých úkonov a zaoberal sa aj námietkami strán vznesenými v sťažnostiach. V súvislosti s rokovaniami advokáta s klientom uviedol, že sú účelné len za situácie, ak v konaní dôjde k takým výnimočným a mimoriadnym okolnostiam, ktoré si vyžadujú osobnú konzultáciu na osobitnom rokovaní (s poukazom na závery uvedené v uznesení ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 12/2019 z 10. januára 2019). Keďže takéto výnimočné ani mimoriadne okolnosti neboli v súvislosti s uplatnenými úkonmi prezentované a nevyplývali ani z obsahu spisu, nebolo ich možné vyhodnotiť ako nevyhnutné a účelné. Preto dospel k záveru, že VSÚ postupoval správne, ak náhradu za nevrátane režijných paušálov nepriznal (bod 16 až 19 napadnutého uznesenia). Vzhľadom na uvedené okresný súd uzavrel, že sťažovateľ neuviedol a súd nezistil relevantné dôvody, ktoré by viedli k zrušeniu alebo k zmene napadnutého uznesenia, a preto sťažnosť zamietol.

II. Argumentácia sťažovateľa

8. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je nesúhlas so závermi uvedenými v odôvodnení napadnutého uznesenia okresného súdu, ktoré podľa názoru sťažovateľa nerešpektovali už skôr vyslovené závery odvolacieho súdu, ako aj okresného súdu, ktoré tvorili prekážku prehodnocovania účelnosti a dôvodnosti uplatnených trov konania. Ide v zásade o opakovanie tých istých námietok, ktoré boli prezentované pred všeobecnými súdmi. Okresný súd mal byť viazaný právnym názorom odvolacieho súdu a odstrániť len ním vytykané nesprávnosti pri rozhodovaní o výške náhrady pri jednotlivých úkonoch „v rozsahu zrušenia“, avšak už nemohol preskúmať dôvodnosť už raz priznanej odmeny za jednotlivé úkony. Sťažovateľ argumentuje aj tým, že žalovaná v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie uplatnila len námietky vo vzťahu k výške náhrady za jednotlivé úkony právnej služby, ale nenapadla ich dôvodnosť z hľadiska ich účelnosti, preto ak v neskoršom štádiu po zrušení výroku o trovách konania protistrana v rámci sťažnosti uplatnila ďalšie námietky, nemalo sa na ne prihliadať. Vychádzajúc zo svojich úvah, tvrdí, že okresný súd napadnutým uznesením arbitrárne, v rozpore s princípmi civilného procesného práva zasiahol do jeho práva na súdnu ochranu. V nadväznosti na to sťažovateľ vyvodzuje aj porušenie svojich hmotných práv, keďže sa rozhodovalo o výške náhrady trov konania. V princípe ide o zopakovanie už uplatnenej argumentácie pred všeobecnými súdmi spojenej s námietkou, že okresný súd nedal uspokojivé odpovede na sťažovateľove argumenty v odôvodnení svojho napadnutého uznesenia.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať uvedené základné právo účastníkov garantované v čl. 46 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 214/04, II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

10. Výklad a aplikácia zákonných predpisov zo strany všeobecných súdov musí byť preto v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť toto základné právo v rozpore s jeho podstatou a zmyslom (IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 214/04, II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

11. Ústavný súd opakovane (z najnovšej judikatúry napr. II. ÚS 303/2017, II. ÚS 383/2017, II. ÚS 566/2018, II. ÚS 506/2018, II. ÚS 105/2018, II. ÚS 178/2019) judikuje, že považuje rozhodovanie všeobecných súdov o trovách konania za integrálnu súčasť civilného procesu a je zásadne výsadou všeobecného súdnictva.

12. Ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal

ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovaného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (rovnaké závery porov. napr. aj v I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 64/09, III. ÚS 92/09, IV. ÚS 248/08, z novejšej judikatúry pozri II. ÚS 153/2016, II. ÚS 357/2016, II. ÚS 681/2016, II. ÚS 506/2018, II. ÚS 494/2018, II. ÚS 566/2018).

13. Skutočnosť, že ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba výnimočne, ešte neznamená, že takýmito rozhodnutiami by nemohlo dôjsť k porušeniu práv sťažovateľov. Ústavný súd už v minulosti rozhodol o porušení práv sťažovateľov rozhodnutiami všeobecných súdov o trovách konania, a to napríklad v prípadoch nerešpektovania príslušných ustanovení zákona, resp. vyhlášky (II. ÚS 82/09, I. ÚS 119/2012, II. ÚS 536/2018), a tiež v prípade nedostatočného odôvodnenia právnych záverov všeobecného súdu (I. ÚS 423/2010).

14. Tieto konštantne judikované zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti boli relevantné aj v posudzovanej veci. Z týchto hľadísk preto posudzoval ústavný súd aj sťažovateľom napadnuté uznesenie okresného súdu.

15. V nadväznosti na uvedené sa ústavný súd zamerlal na odôvodnenie napadnutého uznesenia a skúmal, či jeho obsah poskytuje dostatok dôvodov a argumentov pre prijatie záveru o sťažovateľom namietanej arbitrárnosti.

16. Ústavný súd po preskúmaní obsahu napadnutého uznesenia okresného súdu konštatuje, že jeho právne závery sú v napadnutom rozhodnutí zdôvodnené riadne, zrozumiteľným spôsobom a presvedčivo. Okresný súd vo svojom rozhodnutí dostatočne argumentačne ozrejmil, prečo a z akých dôvodov nepriznal uplatnený nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu tak, ako ho vyčíslil sťažovateľ. Pomerne podrobne sa zaoberal každým uplatneným parciálnym nárokom na trovy právneho zastúpenia, preto ústavný súd konštatuje, že z tohto hľadiska jeho rozhodnutie nie je možné považovať za arbitrárne ani svojvoľné.

17. Ústavný súd, vychádzajúc z uvedeného a rozsahu námietok sťažovateľa, považuje odôvodnenie napadnutého uznesenia za dostatočné, rešpektujúce zákonnú úpravu v rámci vznesených námietok.

18. Pokiaľ ide o sťažovateľom označenú tzv. kasačnú záväznosť zrušujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu, ako aj okresného súdu pri rozhodovaní o výške náhrady trov konania a s ňou súvisiacu argumentáciu, je potrebné prihliadnuť na špecifickosť procesných súvislostí v prechodnom období, teda rozhodovania počas platnosti Občianskeho súdneho poriadku a po účinnosti Civilného súdneho poriadku. Pokiaľ okresný súd rozsudkom rozhodoval o náhrade trov podľa Občianskeho súdneho poriadku (komplexne jedným výrokom), krajský súd rozhodoval o odvolaní proti rozsudku už za účinnosti Civilného súdneho poriadku. Bolo nesporným, že sťažovateľ bol so svojím žalobným petitom v plnom rozsahu úspešný, teda že mu vznikol nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, čo nakoniec konštatoval aj krajský súd pri posúdení jeho nároku na náhradu trov konania v odvolacom konaní. Vzhľadom na okamžitú aplikabilitu nového procesného kódexu a tam upravenú dvojfázovosť rozhodovania (nárok na náhradu trov a až následne výška tejto náhrady) bolo potrebné v okolnostiach veci rozhodnúť len o výške náhrady trov konania.

V zmysle prechodného § 470 ods. 2 CSP právne účinky úkonov, ktoré nastali pred účinnosťou CSP, ostali zachované, avšak nebolo možné uplatňovať ustanovenia Civilného sporového poriadku o popretí skutkových tvrdení protistrany a sudcovskej koncentrácii konania, ak by boli v neprospech strany. Inými slovami, námietka sťažovateľa o nemožnosti posudzovať účelnosť a dôvodnosť uplatneného nároku na náhradu trov konania neobstojí. Rovnako neobstojí ani námietka sťažovateľa o tzv. kasačnej záväznosti skôr vydaných rozhodnutí (rozsudok krajského súdu a zrušujúce uznesenie okresného súdu) v predmetnej veci, pretože krajský súd zrušil výrok o trovách v celom rozsahu, keď konštatoval, že okresný súd nereflektoval na námietky žalovanej, ktoré sa týkali jednak výšky náhrady pri jednotlivých úkonoch právnej služby a rovnako aj počtu úkonov. Obdobne okresný súd zrušil rozhodnutie VSÚ o výške náhrady trov z dôvodu, že rozhodnutie VSÚ trpelo vadou nepreskúmateľnosti. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že argumentácia sťažovateľa je tendenčná, zavádzajúca a v konečnom dôsledku aj neopodstatnená.

19. Sťažovateľ ďalej namietal a tvrdil, že okresný súd mu nepriznal náhradu za konzultácie pred podaním žaloby a za tzv. predžalobnú upomienku, teda za úkony vykonané pred začatím súdneho konania, čo má byť v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou. Ústavný súd v tomto smere odkazuje na svoje už skôr judikované závery vo veci sp. zn. II. ÚS 336/2022, a to najmä záver, že prevzatie zastúpenia a podanie návrhu na súd predstavujú *conditio sine qua non* pre súdne konanie, kým zaslanie predžalobnej výzvy je síce užitočným inštitútom pre elimináciu zbytočných súdnych konaní, ale nie je nevyhnutným predpokladom súdneho konania, bez ktorého by súdne konanie nebolo možné začať. Obdobne možno urobiť záver, že tzv. konzultácie pred samotným začatím konania sú súčasťou prevzatia zastúpenia. Vychádzajúc z uvedeného, záver okresného súdu, že za tieto úkony nepatrí náhrada, nemožno považovať za arbitrárny.

20. Pokiaľ ide o ďalšie konzultácie s advokátom, prípadne rokovania s protistranou v priebehu napadnutého konania, ústavný súd zastáva názor, že tieto úkony v zásade nepredstavujú úkony právnej služby, za ktoré by súd mal automaticky priznať náhradu trov konania, keďže ide predovšetkým o úkony mimo súdneho konania a ich účelnosť, hospodárnosť je sporná. Rovnako je sporné, či tieto úkony právnej služby predstavujú úkony, ktoré by slúžili k uplatňovaniu, resp. bráneniu práva v konaní, pretože len za také možno priznať náhradu trov konania. Práve posúdenie splnenia predpokladov na priznanie náhrady týchto trov je úlohou všeobecného súdu.

21. Ústavný súd v súhrne konštatuje, že okresný súd primeraným spôsobom a náležite odôvodnil svoje napadnuté uznesenie a neexistuje relevantná súvislosť medzi označeným základným právom sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a v nadväznosti na to ani hmotným právom podľa čl. 20 ods. 1 ústavy na jednej strane a napadnutým uznesením okresného súdu na strane druhej z dôvodov uvádzaných v sťažnosti. Preto sťažnosť v celom rozsahu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

22. V dôsledku odmietnutia ústavnej sťažnosti v celom rozsahu sa už ústavný súd ostatnými návrhmi obsiahnutými v sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. novembra 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu